

Sygn. akt I AGa 13/18

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2018 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Ryszard Marchwicki

Sędziowie: SA Mariola Głowacka,

SA Jan Futro (spr.)

Protokolant: st. sekr. sąd. Ewa Gadomska

po rozpoznaniu w dniu 18 stycznia 2018 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) sp. z o.o. w S., (...) sp. z o.o. w likwidacji w (...) SA w S.

przeciwko (...) SA w W., (...) Ltd w C. (...), (...) Ltd w C. ((...))

o zapłatę

na skutek apelacji powodów i pozwanych

od wyroku Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 3 lutego 2017 r.

sygn. akt IX GC 1010/14

1. zmienia zaskarżony wyrok w stosunku do pozwanego (...) Ltd w C. i w punkcie I oddala powództwo, w punkcie III dodaje podpunkt d) w brzmieniu: (...) Ltd w C. kwotę 7217 zł” oraz uchyła rozstrzygnięcie w punkcie IV i V wobec tego pozwanego;
2. oddala apelację powodów oraz pozwanych (...) SA w (...) Ltd w C.;
3. zasądza od powodów solidarnie na rzecz (...) Ltd w C. kwotę 12780 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego;
4. koszty postępowania apelacyjnego pomiędzy powodami a (...) SA w (...) Ltd w C. (...) znosi.

Jan Futro Ryszard Marchwicki Mariola Głowacka

I A Ga 13/18

UZASADNIENIE

(...) sp. z o.o. w S., (...) sp. z o.o. w likwidacji w (...) SA w S. w pozwie skierowanym przeciwko S. (...) SA w upadłości likwidacyjnej w W. (pozwany ad. 1), (...) SA w W. (pozwany ad. 2), (...) Ltd w C. –(...) (pozwany ad. 3), (...) Ltd w C. –(...) (pozwany ad. 4), Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez (...) (pozwany ad. 5) oraz S. (...) SA w upadłości likwidacyjnej w W. (pozwany ad. 6) wnieśli o zasądzenie solidarnie od pozwanych ad. 1 – 5 kwoty: 408 114,00 zł wraz

z ustawowymi odsetkami: od kwoty 291 510,00 zł od dnia 19 października 2012 r. a od kwoty 118 604,00 zł od dnia 1 lutego 2013 r. oraz od pozwanych ad. 1- 5 wraz z pozwanym ad. 6 kwoty 174 906,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lutego 2013 r. Wnieśli także o zasądzenie solidarnie od wszystkich pozwanych kosztów postępowania.

W uzasadnieniu twierdzili, że 10.08.2010 roku, działając jako konsorcjum wykonawców robót geodezyjnych powodowe spółki zawarły umowę nr (...) z konsorcjum składającym się z pozwanych ad 1 – 4 i 6. Przedmiotem świadczenia powodów była kompleksowa obsługa geodezyjna inwestycji (...) T.-S., O. III: B.-K. od km 186+348.

Skarb Państwa – (...)został pozwany jako inwestor, który zdaniem strony powodowej ponosi solidarną odpowiedzialność z generalnym wykonawcą za wynagrodzenie należne powodom.

Niniejszym powództwem strona powodowa dochodzi od pozwanych jak wyżej zapłaty za prace wykonane w ramach przedmiotowej umowy w okresie 1 sierpień – 12 wrzesień 2012 roku w kwocie 408 114,00 zł oraz za okres od 13 do 30 września 2012 r. w kwocie 174 906,00, za które wystawiła faktury Vat nr (...) w dniu 3.09.2012 roku na kwotę 291 510 zł oraz nr 09/11/2012 w dniu 16.11.2012 roku na kwotę: 291 510,00 zł.

Prawomocnym postanowieniem z dnia 15.06.2015 roku (k.1079) sąd oddalił wniosek pozwanego (...) Ltd w D. o odrzucenie pozwu.

Wyrokiem z dnia 3 lutego 2017 r. Sąd Okręgowy w Poznaniu zasądził od pozwanych: (...) SA w W., (...) Ltd w C. (...), (...) Ltd w C. (...) solidarnie na rzecz solidarnych powodów: (...) sp. z o.o. w S., (...) sp. z o.o. w (...)w (...) SA w S. kwotę: 174 580,64 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 19.10.2012 roku do dnia 31.12.2015 roku i z dalszymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1.01.2016 roku do dnia zapłaty od solidarnych pozwanych: (...) SA w W., (...) Ltd w C. ((...), (...) Ltd w C. (...).

Oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Orzekając o kosztach postępowania nakazał ściągnąć solidarnie od na rzecz Skarbu Państwa ((...) od pozwanych (...) SA w W., (...) Ltd w C. ((...), (...) Ltd w C. ((...)kwotę 240,19 zł tytułem nieuiszczonej części wydatków.

Zasądził także tytułem zwrotu kosztów postępowania od powoda na rzecz:

- a) pozwanego S. (...) SA w upadłości (...) w W. kwotę 7127 zł;
- b) pozwanego S. (...) SA w upadłości (...)w W. kwotę: 7127 zł;
- c) Skarbu Państwa –(...) kwotę 7200 zł.

a koszty postępowania pomiędzy powodami a (...) SA w W., (...) Ltd w C. ((...), (...) Ltd w C. ((...)) wzajemnie zniósł.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Pozwane spółki: (...) SA w W., (...) Ltd w C., (...) Ltd w C., (...) SA w W., (...) SA w W. jako przedsiębiorcy, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zawarły w dniu 19.03.2010 roku umowę konsorcjum integralnego (dalej także: Konsorcjum), którego celem była realizacja zamówienia (...) w postaci: „(...) T. – S., O. III; B.-K. od km 186+348 do km 215+850”. W ramach tej umowy, w dniu 17.06.2010 roku jako generalny wykonawca zawarli z inwestorem, tj. Skarbem Państwa – (...) umowę nr (...) o roboty budowlane obejmujące w/w zakres prac.

Powodowe spółki (...) sp. z o.o. w S., (...) sp. z o.o. w (...) Sa w S. w dniu 10.06.2010 roku, w ramach prowadzonej działalności gospodarczej, zawarły umowę konsorcjum, której celem było wspólne ubieganie się o udzielenie zlecenia prac geodezyjnych dla w/w inwestycji, przygotowanie wspólnej oferty oraz wspólna realizacja zawartej w ramach konsorcjum umowy. Powodowe spółki udzieliły (...) sp. z o.o. jako liderowi konsorcjum pełnomocnictwa do reprezentowania uczestników konsorcjum wobec zamawiającego w zakresie związanym z kontraktem i upoważnili

lidera do wykonania czynności szczegółowo wskazanych w pełnomocnictwach. Strony ustaliły, że ponoszą solidarną odpowiedzialność wobec zamawiającego z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania kontraktu.

W dniu 1.07.2010 roku uczestnicy (...) w W., (...) Ltd w C., (...) Ltd w C., (...) SA w W., (...) SA w W. udzielili pełnomocnictwa (...) Ltd oraz (...) SA w W. do zawierania umów z podwykonawcami w ramach realizacji przedmiotowego zadania inwestycyjnego. Pełnomocnictwo było pełnomocnictwem łącznym, tj. stanowiło umocowanie pełnomocników do łącznego i wspólnego działania w imieniu i na rzecz wszystkich uczestników konsorcjum.

W dniu 10.08.2010 roku powodowe spółki jako konsorcjum podwykonawcze zawarły z (...) SA w W., (...) Ltd w C., (...) Ltd w C., (...) SA w W., (...) SA w W. jako konsorcjum wykonawców umowę nr (...) o kompleksową obsługę geodezyjną inwestycji „Budowa (...)T.-S., O. III: B.-K. (...)”. Już w samej umowie strony ustaliły, że odpowiedzialność ich jest solidarna (§ 2 pkt 6). Na mocy tej umowy wykonawca zlecił podwykonawcy wykonanie kompleksowej realizacji obsługi geodezyjnej, zakup i osadzenie znaków wysokościowych, w tym wykonywanie dokumentacji powykonawczej oraz wykonywanie zgodnie z poleceniami wykonawcy inwentaryzacji i obmiarów wykonanych prac przez wykonawcę i innych podwykonawców zgodnie z wymaganiami inżyniera kontraktu i zamawiającego. Powodowie mieli wykonywać prace geodezyjne po uprzednim wezwaniu przez zlecającego. Zgłoszenie konieczności wykonania przez podwykonawcę określonych prac miało się odbywać poprzez wpis do książki zleceń dostępnej w biurze inwestycji u dyrektora kontraktu. Osobami uprawnionymi do dokonywania wpisów byli kierownicy robót bądź inne osoby uprawnione przez zlecającego. Kierownictwo kontraktu stanowili: dyrektor – J. F. (2), zastępca dyrektora – G. D. (1).

W związku z wykonaniem umowy strona powodowa miała otrzymać wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 4 250 000 zł netto, na którą składały się: 300 000 zł w tytułu prac przygotowawczych, 3 800 000 zł z tytułu obsługi geodezyjnej, 150 000 zł z tytułu wykonania geodezyjnej mapy powykonawczej. Strony ustaliły ponadto, że strona powodowa, na pisemne zlecenie zamawiającego zapewni dodatkowe zespoły geodezyjne w cenie 18 500 zł netto za zespół. Faktury miały być wystawiane na (...) SA i wysyłane na adres (...) SA Centrum Usług (...). Za podstawę wystawienia faktury służył protokół odbioru wykonanych prac oraz tabela rozliczeniowa robót kontraktowych. Termin zapłaty wynosił 45 dni od otrzymania prawidłowo wystawionej faktury Vat.

W dniu 30.03.2012 roku konsorcjum wykonawcze zawarło z powodowym konsorcjum aneks nr (...) do przedmiotowej umowy, na podstawie którego wynagrodzenie podwykonawcy zwiększono do kwoty 5 450 000 zł netto, a w tym wynagrodzenie za obsługę geodezyjną ustalono na 5 000 000 zł netto.

Pismem z dnia 13.07.2010 oraz z dnia 26.07.2010 roku powodowe konsorcjum zostało zgłoszone do (...) (dyrektorowi oddziału w B.) przez wykonawcę, jako podmiot realizujący obsługę geodezyjną, zakup i osadzenie znaków wysokościowych, dokumentacji powykonawczej oraz wykonywanie inwentaryzacji i obmiarów wykonanych robót. Pismem z dnia 6.08.2010 roku Dyrektor Oddziału (...) w B. udzielił swojej akceptacji. Inwestor nie został zawiadomiony w trakcie realizacji kontraktu o zawarciu w dniu 30.03.2012 roku przez generalnego wykonawcę z powodowym konsorcjum aneksu nr (...) do umowy, w którym zwiększono wysokość wynagrodzenia.

W toku realizacji umowy wystawiane przez przedstawiciela (...) sp. z o.o. protokoły wykonanych prac geodezyjnych akceptowane były przez dyrektora kontraktu J. F. (2) i G. D. (2). Zleceń udzielał, co do zasady kierownicy robót, inżynierowie. W. T. pełnił funkcję kierownika budowy i dyrektora kontraktu ze strony (...) SA. Po ogłoszeniu upadłości tej ostatniej spółki nie działał, jako przedstawiciel syndyka masy upadłości, jakkolwiek na inwestycji przebywał jeszcze do czerwca 2013 roku. W rozmowach z przedsiębiorstwami geodezyjnymi podawał, że mają kontynuować prace, ale jedynie co do wykonania inwentaryzacji robót wykonanych do czasu ogłoszenia upadłości (...) SA i wstrzymać dalsze roboty. Podpisywał on jeszcze po ogłoszeniu upadłości spółki dokumenty potwierdzające zakres wykonanych prac. Prace geodezyjne strona powodowa wykonywała do 10 września 2012 roku. W późniejszym okresie wykonywała jeszcze mapę inwentaryzacyjną na zlecenie (...) Ltd. Zamawiający nie zgłaszali zastrzeżeń co do jakości wykonanych prac. W okresie od czerwca do września 2012 roku strona powodowa nie została wezwana do zaprzestania realizowania prac. Żaden z syndyków masy upadłości (tj. (...) SA ani (...) SA) również nie wezwał strony powodowej do

kontynuowania prac. Strona powodowa nie wezwała żadnego z syndyków do złożenia oświadczenia w przedmiocie wezwania do kontynuowania robót ewentualnie czy syndyk odstępuje od umowy. Po ogłoszeniu upadłości (...) SA powodowe spółki wykonywały przede wszystkim inwentaryzację geodezyjną inwestycji. W okresie od 1-31.08.2012 roku strona powodowa wykonała 99 operaty geodezyjne, a w okresie od 1-10.09.2012 roku – 24 operatów. Po 10 września 2012 roku strona powodowa nie wykonywała już zleceń w ramach przedmiotowej umowy. Zleceń udzielały różne osoby – również kierownicy robót czy inżynierowie kontraktu. Za okres od 1.08.2012 roku do 30.09.2012 roku strona powodowa wystawiła wykonawcy, według zasad wynikających z umowy, dwie faktury VAT, tj. nr (...) 02/09/2012 na kwotę 291 510,00 zł doręczona w dniu 6.09.2012 roku oraz (...) 09/11/2012 na kwotę 291 510,00 zł. W okresie sierpnia i września 2012 roku zlecenia powodowie otrzymywali głównie ze strony (...) Ltd. W tym też okresie, tj. w sierpniu oraz wrześniu 2012 roku strona powodowa, po otrzymaniu zlecenia od (...) Ltd wykonała roboty geodezyjne oraz inwentaryzacyjną mapę powykonawczą. Za te prace wystawiła faktury VAT: nr (...) z dnia 23.08.2012 roku na kwotę 200 000 zł oraz nr (...) /11/10/2012 z dnia 15.10.2012 roku na kwotę 116 850 zł. Należności te zostały zapłacone przez (...) Ltd. Prace ujęte w pierwszym zleceniu przedmiotowo pokrywały się z zakresem umowy nr (...). Inwentaryzacyjna mapa powykonawcza wykraczała poza ten zakres.

Postanowieniem z dnia 11. 06. 2012 roku w sprawie XI GU 150/12 Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. ogłosił upadłość (...) SA w W. z możliwością zawarcia układu. Postanowieniem z dnia 13.09.2012 roku Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. zmienił tryb postępowania upadłościowego na likwidacyjne oraz ustanowił syndyka.

Postanowieniem z dnia 13. 06. 2012 roku w sprawie(...) Sąd Rejonowy (...) w P. ogłosił upadłość (...) SA w W. z możliwością zawarcia układu pozostawiając zarząd własny upadłego oraz ustanowił nadzorcę sądowego. Postanowieniem z dnia 20 lipca 2016 roku zakończone zostało przedmiotowe postępowania upadłościowe.

Postanowieniem z dnia 27. 07. 2012 roku w sprawie XI GU 151/12 Sąd Rejonowy (...) w P. ogłosił (...) SA w W. oraz ustanowił syndyka.

Pismem z dnia 6.09.2012 roku inwestor odstąpił od kontraktu z generalnym wykonawcą. Inwestor wypłacił powodom, w trybie ustawy z dnia 28.06.2012 roku o spłacie niektórych niezaspokojonych należności przedsiębiorców (...) znaczną część wynagrodzenia za prace wykonane na przedmiotowej inwestycji.

W okresie od 1.08.2012 roku do 10.09.2012 roku na terenie inwestycji nadal trwała obsługa geodezyjna w ramach przedmiotowej umowy – głównie polegająca na inwentaryzowaniu wykonanych do końca lipca 2012 roku robót budowlanych. Po ogłoszeniu upadłości lidera konsorcjum wykonawczego, tj. (...) SA na terenie inwestycji zapanował stan niepewności co do dalszych losów podwykonawców. Zainteresowane podmioty często były przekonane o wygaśnięciu umowy. Roboty geodezyjne zostały zakończone przed połową września 2012 roku.

Za okres od dnia 1.08.2012 roku do 31.08.2012 roku sporządzona została tabela rozliczeniowa robót kontraktowych, gdzie wpisano wartość robót w okresie rozliczeniowym na kwotę 200 000 zł oraz dodatkowo za 2 zespoły geodezyjne - 37 000 zł. Dokumenty te akceptował W. T.. Za okres od dnia 1.09.2012 roku do 30.09.2012 roku sporządzona została tabela rozliczeniowa robót kontraktowych , gdzie wpisano wartość robót w okresie rozliczeniowym na kwotę 200 000 zł oraz dodatkowo za 2 zespoły geodezyjne 37 000 zł. Dokumenty te akceptował W. T.. W okresie kiedy powstawały te dokumenty spółka (...) SA znajdowała się już w upadłości likwidacyjnej. W konsekwencji powyższego W. T. nie mógł już składać oświadczeń w imieniu tego podmiotu.

Protokoły odbioru robót nie zostały podpisane. W związku z tym strona powodowa wystawiła dwie faktury Vat, tj. w dniu 3.09.2012 roku nr (...) 02/09/2012 na kwotę: 291 510,00 zł brutto doręczoną na adres wskazany w umowie dnia 6.09.2012 roku oraz w dniu 16.11.2012 roku nr (...) 09/11/2012 na kwotę 291 510,00 zł.

Z tabeli rozliczeniowej robót kontraktowych za okres od 1.08.2012 roku do 31.08.2012 roku wynika ponadto, że z przedmiotowego kontraktu w poprzednich okresach rozliczeniowych od początku budowy z zakresu wynagrodzenia za obsługę geodezyjną rozliczono wynagrodzenie w kwocie 4 600 000 zł.

W dniu 22 sierpnia 2012 r. oraz wrześniu (w rzeczywistości 3 października – k. 1480) 2012 roku pozwany (...) Ltd zlecił stronie powodowej wykonanie określonych prac geodezyjnych. Za wykonanie tych prac strona powodowa obciążyła tego pozwanego dwoma fakturami. Pierwsze zlecenie z dnia 22.08.2012 roku dotyczyło Autostrady T.-S. O. III B. – K. od km 186+348 km 215+850, tj. świadczenia pełnych usług geodezyjnych zgodnie z wymaganiami specyfikacji dla ww. projektu w okresie 4 tygodni poczynając od 22.08.2012 roku. Za ten zakres została wystawiona oraz zapłacona faktura na kwotę 200 000 zł brutto. Drugie zlecenie dotyczyło przedstawienia mapy przedstawiającej stan zaawansowania drogi niezbędnej do finalnego rozliczenia projektu oraz dostarczenia niezbędnej dokumentacji. Za ten zakres została wystawiona faktura na kwotę 116 850,00 zł brutto (dokumenty k. 1479, 1482). Należność za wykonanie mapy nie pokrywa się w zupełności z roszczeniami dochodzonymi w niniejszej sprawie.

Oświadczeniem z dnia 3.09.2012 roku, za zgodą sądu upadłościowego, syndyk masy upadłości (...) SA wypowiedział umowę konsorcjum integralnego z dnia 19.03.2010 roku.

Pismami z dnia 17 i 24 września 2012 roku (...) sp. z o.o. wezwała członków konsorcjum wykonawczego o udzielenie informacji na kogo mają być wystawione faktury. (...) SA udzielił informacji, że zapisy umowy dotyczące sposobu i adresu wystawiania faktur Vat są nadal obowiązujące. Pozostałe podmioty nie udzieliły odpowiedzi.

Pismem z dnia 20.08.2012 roku dyrektor ds. koordynacji księgowej w (...) SA zwracając fakturę z 3.08.2012 roku zawiadomił stronę powodową, że faktura za okres do dnia ogłoszenia upadłości spółki powinna być wystawiona na dotychczasowych zasadach, a za okres od 27.07.2012 roku na (...) SA w upadłości likwidacyjnej. Pismem datowanym na 31.07.2012 roku, ale doręczonym stronie powodowej dnia 5.11.2012 roku, syndyk masy upadłości (...) SA jednoznacznie wypowiedział się o braku woli z jego strony wykonywania przedmiotowej umowy, wskazując, że nawet gdyby uznać, że nie stanowi ona umowy zlecenia, to i tak zgodnie z art. 98 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze odstąpiłby od niej ze skutkiem na dzień ogłoszenia upadłości.

Pismem z dnia 5.11. 2012 i 2.01.2013, 5.07.2014 , 24.07.2014 roku powodowe spółki wezwały pozwanych do zapłaty należności wynikających z faktur Vat nr (...) oraz (...) 09/11/2012. Należności te nie zostały uiszczone.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że niezależnie od faktu braku uprawnień W. T. zatrudnienie dodatkowego zespołu geodezyjnego wymagało pisemnego zlecenia. Takiego dokumentu strona powodowa nie przedstawiła. Wobec powyższego sąd uznał za niewykazane to, że w każdym z tych dwóch wskazanych miesięcy uprawniony podmiot zlecił zatrudnienie po dwa dodatkowe zespoły geodezyjne.

Oceniając charakter łączącej strony umowy Sąd wskazał, że zakres przedmiotowy czynności powodów w ramach całej realizowanej inwestycji stanowił jeden z koniecznych elementów całego procesu budowlanego a zatem można nadać tej umowie charakter podwykonawczej umowy o roboty budowlane (art. 647 k.c.). W ocenie sądu umowa nie miała charakteru zlecenia w rozumieniu art. 734 § 1 k.c. względnie umowy o świadczenie usług zbliżonych do zlecenia w rozumieniu art. 750 k.c.

Umowa konsorcjum integralnego przestała obowiązywać dopiero po wypowiedzeniu wykonanym przez syndyka masy upadłości (...) SA z dnia 3.09.2012 roku.

W ocenie Sądu, podmioty które do końca pozostały skutecznie związane umową z powodami, odpowiadają solidarnie za zleczone i wykonane przez powodów prace geodezyjne w ramach tej umowy, niezależnie od tego czy i który z nich udzielał faktycznie zleceń.

Sąd uznał, że w stosunku do pozwanych: (...) SA, (...) Ltd oraz (...) Ltd sąd roszczenie zostało wykazane, co do zasady – na podstawie art. 647 k.c. oraz zapisów umowy stron. Co do wysokości wykazane zostało jedynie częściowo.

Odwołując się do zasad uiszczania wynagrodzenia ustalonych w umowie, to miało ono być wypłacane za kolejne przepracowane okresy miesięczne w ustalonych z góry transzach proporcjonalnych do kwoty przeznaczonej na obsługę geodezyjną, tj. wypadało to po 200 000 zł netto miesięcznie. Nadto, strony umówiły się, że za każdy dodatkowy zespół

geodezyjni otrzymają dodatkowo wynagrodzenie w kwocie 18 500 zł netto. W ocenie sądu wyliczenie wynagrodzenia powodów za jeden przepracowany miesiąc nie odnosiło się wprost do ilości wykonanej pracy, ale do proporcji z całym wynagrodzeniem oraz przepracowanym okresem rozliczeniowym. W ocenie Sądu bezspornie zostało wykazane, że strona powodowa w okresie sierpnia 2012 roku wykonywała zlecone prace geodezyjne. Według więc ustalonych w umowie transz wypłaty wynagrodzenia za miesiąc sierpień należne jest stronie powodowej 200 000 zł netto, czyli 246 000 zł brutto. Skoro strona powodowa nie przepracowała we wrześniu 2012 roku całego miesiąca, a jedynie 10 dni, to proporcjonalnie uprawniona była do otrzymania wynagrodzenia w 1/3 części miesięcznej, tj. nie więcej niż 82 000 zł brutto.

Co do dodatkowych zespołów geodezyjnych w ocenie sądu strona powodowa nie wykazała, że otrzymała pisemne zlecenie na ich zatrudnienie w spornym okresie.

Sąd ustalił więc, że za okres przepracowany od 1.08.2012 roku do 10.09.2012 roku stronie powodowej należne jest wynagrodzenie w kwocie 328 000 zł brutto.

Sąd przeanalizowała także zarzuty pozwanych (...) Ltd oraz (...) Ltd dotyczące spełnienia świadczenia.

Bezsporne jest bowiem, że pozwany (...) Ltd w sierpniu oraz wrześniu 2012 roku zlecił stronie powodowej wykonanie określonych prac geodezyjnych. Za wykonanie tych prac strona powodowa obciążyła tego pozwanego dwoma fakturami. Pierwsze zlecenie z dnia 22.08.2012 roku dotyczyło (...) T.-S. O. III B. – K. od km 186+348 km 215+850, tj. świadczenia pełnych usług geodezyjnych zgodnie z wymaganiami specyfikacji dla ww. projektu w okresie 4 tygodni poczynając od 22.08.2012 roku. Za ten zakres została wystawiona oraz zapłacona faktura na kwotę 200 000 zł brutto. Odmiennie natomiast sąd ocenił kwestię zapłaty kwoty 200 000 zł przez pozwanego (...) Ltd z tytułu pierwszego z tych zleceń, a objętego fakturą z dnia 23.08.2012 roku. Tutaj zakres zlecenia pokrywa się z zakresem robót, które strona powodowa miała wykonać w ramach umowy nr (...). Strona powodowa w żaden sposób nie przedstawiła rozróżnienia, a nadto z ustalonego stanu faktycznego wynika, że faktycznym zleceniodawcą większości robót geodezyjnych w sierpniu i wrześniu 2012 roku była spółka (...) Ltd. Fakt udzielenia odrębnego zlecenia i zafakturowania wynika w ocenie sądu z tego, że na inwestycji zapanowała niepewność co do dalszego obowiązywania łączącej strony umowy, a prace geodezyjne – w szczególności w zakresie inwentaryzacyjnym, należało dokończyć. To „dodatkowe” zlecenie wyraźnie odnosi się do okresu 4 tygodni, poczynając od 23.08.2012 roku, czyli do 20.09.2012 roku. W ocenie sądu zapłatę za ten okres należało więc uwzględnić w niniejszej sprawie. Brak jest bowiem podstaw oraz dodatkowych dokumentów, które wykazałyby, że strona powodowa w tymże okresie wykonała więcej prac geodezyjnych niż przedstawione w sprawie operaty przyjęte do wystawienia faktur Vat dochodzonych niniejszym pozwem, a objęte faktycznie zakresem umowy stron. Strona powodowa wykonała bowiem na podstawie oddzielnego zlecenia od pozwanego (...) Ltd te same prace, które były dla niej przewidziane w umowie (...). Nie powinna więc domagać się za to podwójnie zapłaty. Zapłaconą należność można jednak rozliczyć jedynie za okres od 23.08.2012 roku do 10.09.2012 roku, gdyż wcześniej tego dodatkowego zlecenia nie było. Prace geodezyjne wykonywane więc w okresie od 1-22.08.2012 roku, jako nieobjęte fakturą z dnia 23.08.2012 roku wystawioną na pozwanego (...) Ltd podlegają w ocenie sądu w pełni rozliczeniu jako należne roszczenie w niniejszym postępowaniu. Skoro więc za cały miesiąc sierpień 2012 roku należne było powodom wynagrodzenie w kwocie 246 000 zł brutto, ale z tego 9 dni zostało zapłacone w ramach faktury z 23.08.2012 roku wystawionej na (...) Ltd, to proporcjonalnie do zapłaty pozostaje kwota 174 580,64 zł, którą sąd zasądził od odpowiedzialnych solidarnie pozwanych jak w punkcie I wyroku. Jest to należność objęta fakturą powoda z dnia 3.09.2012 roku.

O odsetkach ustawowych sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc. Zgodnie z treścią umowy strona powodowa powinna mieć wypłacane wynagrodzenie w terminie 45 dni od doręczenia faktury Vat. Faktura z dnia 3.09.2012 roku została doręczona dnia 6.09.2012 roku. Sąd zasądził więc odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia następnego po upływie umownego terminu płatności.

Jako rozliczoną w ramach faktury z 23.08.2012 roku wystawionej na (...) Ltd na kwotę 200 000 zł brutto sąd uznał dochodzoną w niniejszym postępowaniu pozostałą część należności za miesiąc sierpień 2012 roku, tj. za okres

od 23-31.08.2012 roku kwotę: 71 419,36 zł oraz kwotę 82 000 zł która sąd uznał za należną powodom za okres 1-10.09.2012 roku.

Sąd uznał więc , że cała należność dochodzona z faktury z dnia 16.11.2012 roku okazała się bezzasadna i roszczenie to podlegało oddaleniu.

Drugie zlecenie dotyczyło przedstawienia mapy przedstawiającej stan zaawansowania drogi niezbędnej do finalnego rozliczenia projektu oraz dostarczenia niezbędnej dokumentacji. Za ten zakres została wystawiona faktura na kwotę 116 850 zł brutto. Ta druga należność, tj. za wykonanie mapy nie pokrywa się w zupełności z roszczeniami dochodzonymi w niniejszej sprawie. W związku z tym sąd nie uwzględnił zapłaty tej należności w rozliczeniu z roszczeniem dochodzonym pozwem.

Syndyk Masy Upadłości (...) SA w upadłości (...) w W. oraz (...) (...) SA w upadłości (...) w W. nie podnoszą odpowiedzialności za zobowiązania dochodzone przez powodów w niniejszym postępowaniu. Istotne znaczenie ma w tym wypadku okres wykonywania robót przez powodów na terenie inwestycji, za które strona powodowa dochodzi zapłaty wynagrodzenia. Chodzi o czas od 1 sierpnia 2012 roku do 30 września 2012 roku. W stosunku do (...) SA została ogłoszona upadłość likwidacyjna w dniu 27 lipca 2012 roku, a w stosunku do (...) SA – zmieniono postępowanie upadłościowe z upadłości układowej na likwidacyjną w dniu 13 września 2012 roku.

Skarb Państwa mimo, że – co do zasady – istniały przewidziane w art. 647¹ § 5 k.c. podstawy jego odpowiedzialności mogłyby jednak odpowiadać za niezapłacone powodom wynagrodzenie do kwoty 4 250 000 zł, w czym 3 800 000 zł stanowiło wynagrodzenie za obsługę geodezyjną. Taką kwotę powodowie otrzymali od swojego kontrahenta.

O odsetkach ustawowych sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 k.c. Zgodnie z treścią umowy strona powodowa powinna mieć wypłacane wynagrodzenie w terminie 45 dni od doręczenia faktury Vat. Faktura z dnia 3.09.2012 roku została doręczona dnia 6.09.2012 roku. Sąd zasądził więc odsetki ustawowe za opóźnienie od dnia następnego po upływie umownego terminu płatności.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych oraz art. 98 § 1 i 3 , 99 i 100 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 poz. 461).

Od wyroku tego apelację wnieśli powodowie i pozwani (...) SA w W., (...) Ltd w C. (...), (...) Ltd w C. (...).

Powodowie zaskarżając go w części, w jakiej oddalono powództwo w zakresie kwoty 214 099,35 zł wobec (...) SA, (...) Ltd, (...) Ltd (pkt II) zarzucili zaskarżonemu wyrokowi

I. rażąco obrazę przepisów postępowania, mającą istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia, a mianowicie:

a) art. 230 k.p.c. polegającą na nieuznaniu za przyznane w sposób dorozumiany faktu zatrudnienia przez konsorcjum głównego wykonawcy dodatkowych zespołów połowych zgodnie z § 6 ust. 6 umowy w brzmieniu obowiązującym po zawarciu aneksu nr (...) z dnia 30 marca 2012 roku, w sytuacji gdy strona pozwana w toku procesu kwestionowała jedynie zakres faktycznie udzielonych zleceń na poszczególne prace geodezyjne a nie kwestionowała w żaden sposób zwiększenia obsługi geodezyjnej przez konsorcjum o dodatkowe dwa zespoły połowe,

b) art. 233 § 1 k.p.c. polegającą na braku wszechstronnego rozważenia zebranego materiału poprzez:

- pominięcie, że dokumenty dotyczące wartości prac wykonanych w miesiącu sierpniu i wrześniu 2012 roku zostały podpisane przez zastępcę dyrektora kontraktu G. D. (... Ltd), który z racji pełnionej funkcji było uprawniony do potwierdzenia wartości wykonanych prac, w tym do rozliczenia wynagrodzenia za dodatkowe zespoły geodezyjne i potwierdzenia w ten sposób zapotrzebowania na dodatkowe zespoły połowe ze strony konsorcjum wykonawcy,

- braku rozróżnienia przez sąd I instancji zleceń na wykonywanie poszczególnych prac od pisemnego zawiadomienia wykonawcy o konieczności zwiększenia ilości zespołów geodezyjnych,
- uznaniu zarzutu spełnienia świadczenia do kwoty 153 419,35 zł, podczas gdy mając na uwadze, że po 10 września 2012 roku powódka (...) Sp. z o. o. świadczyła dalsze prace na rzecz (...) Ltd, to dokonując rozliczenia kwoty 200 000,00 zł, uzyskanej w ramach umowy z dnia 22 sierpnia 2012 roku, sąd I instancji winien w pierwszej kolejności ustalić wysokość wynagrodzenia za okres od 11 do 19 września 2012 roku (64 285,71 zł), a dopiero ewentualnie pozostałą kwotę w wysokości 135 714,29 zł uznać w ramach podniesionego przez stronę przeciwną zarzutu

II. obrazę prawa materialnego a mianowicie art. 353¹ k.c. poprzez jego niezastosowanie w przedmiotowej sprawie i przyjęcie, że dwa profesjonalne podmioty obrotu gospodarczego nie mogą w ramach swobody umów ustalić pomiędzy sobą, że jeden z nich dostanie dodatkowe wynagrodzenie za wykonywanie przedmiotu umowy, który jest tożsamy z przedmiotem innej umowy zawartej pomiędzy tymi samymi stronami działającymi w ramach wielopodmiotowych konsorcjów.

III. błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu, że strona powodowa otrzymała od pozwanego (...) Ltd w dniu 22 sierpnia 2012 roku zlecenie na roboty geodezyjne, podczas gdy zgromadzony w sprawie materiał dowodowy w postaci umowy z dnia 22 sierpnia 2012 roku jednoznacznie wskazuje, że zlecenie to otrzymała tylko powódka (...) Sp. z o.o. i tylko w swoim imieniu wystawiła fakturę nr (...) a co za tym idzie nie sposób przyjąć, że umowa dotyczyła wszystkich powodów działających w ramach konsorcjum geodezyjnego i że konsorcjum powodowe jako całość obciążało pozwanego (...) Ltd fakturą za wykonanie tychże prac a w konsekwencji błędne ustalenie, że pozwani częściowo spełnili świadczenie dochodzone pozwem przez powodowe konsorcjum.

W konsekwencji wniesli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zmianę pkt I i zasądzenie od pozwanych (...) SA, (...) Ltd oraz (...) Ltd solidarnie na rzecz solidarnych powodów: (...) Sp. z o.o. w S., (...) Sp. z o.o. w likwidacji i (...) SA w S. kwoty 388 679,99 zł, w tym od kwoty 291 510,00 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 października 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i z dalszymi ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty, od kwoty 97 169,99 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 19 października 2012 roku do dnia 31 grudnia 2015 roku i z dalszymi' ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 1 stycznia 2016 roku do dnia zapłaty oraz zasądzenie od pozwanych (...) SA, (...) Ltd oraz (...) Ltd solidarnie na rzecz powodów solidarnych kosztów postępowania za obie instancje oraz oddzielnie na rzecz każdego z powodów z kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych za postępowanie przed sądem I i II instancji.

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W. zaskarżył wyrok w części w jakiej uwzględniono powództwo i orzeczono kosztach procesu w pkt – jak sprostował - I, IV i IV zarzucając mu:

1. naruszenie prawa procesowego poprzez niedokonanie wszechstronnej oceny materiału dowodowego, tj. naruszenie dyspozycji art. 233 § 1 kodeksu postępowania cywilnego, polegające na niedokonaniu oceny dowodów w postaci operatów pomiarowych oraz wyciągów z książki zleceń i w konsekwencji na przyjęciu, że świadczenie Powodów było niepodzielne, podczas gdy świadczenie Powodów było podzielne.
2. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 380 § 2 Kodeksu cywilnego poprzez błędne jego zastosowanie i przyjęcie, że świadczenie Powodów polegające na wykonywaniu obsługi geodezyjnej było niepodzielne przez co Pozwani są zobowiązani solidarnie do jego spełnienia, podczas gdy Sąd powinien zastosować art. 379 § 1 Kodeksu cywilnego, ze względu na podzielność świadczenia Powodów,
3. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 647 kodeksu cywilnego poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, że umowa łącząca strony była umową podwykonawczą o roboty budowlane, podczas gdy Sąd powinien zastosować art. 750 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 734 kodeksu cywilnego ze względu na to, że umowa o kompleksową obsługę geodezyjną łącząca strony była umową o świadczenie usług,

4. naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 102 ust. 1 Prawa upadłościowego poprzez jego niezastosowanie, podczas gdy w zw, z tym, że umowa łącząca strony była umową o świadczeniu usług odnośnie której na podstawie, art. 750 KC stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu, należało art. 102 ust. 1 Prawa upadłościowego zastosować.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego ad.2 kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany (...) Ltd z siedzibą w D. zaskarżył wyrok w części w jakiej uwzględniono powództwo i orzeczono o części kosztów procesu (pkt I, IV i V) zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 647 Kodeksu cywilnego poprzez błędne zastosowanie tego przepisu i przyjęcie, że łącząca powodów z pozwanymi umowa nr A/1 (...) o kompleksową obsługę geodezyjną jest podwykonawczą umową o roboty budowlane, podczas gdy Sąd powinien zastosować art. 750 Kodeksu cywilnego w zw. z art. 734 Kodeksu cywilnego oraz poprzez niezastosowanie przepisu art. 102 Prawa Upadłościowego i Naprawczego pomimo podstawy do jego zastosowania;

2. naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 380 § 2 Kodeksu cywilnego poprzez błędne zastosowanie tego przepisu i przyjęcie, że świadczenie powodów polegające na wykonywaniu obsługi geodezyjnej było niepodzielne przez co pozwani są zobowiązani solidarnie do jego spełnienia, podczas gdy Sąd powinien zastosować art. 379 § 1 Kodeksu cywilnego;

3. naruszenie prawa procesowego - art. 233 k.p.c. poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów poprzez wyciągnięcie niewłaściwych (nielogicznych) wniosków z prawidłowo ustalonego stanu faktycznego poprzez uznanie, że zapłata za fakturę z dnia 23 sierpnia 2012 dokonana przez pozwanego powinna pomniejszać jego zobowiązanie tylko w części (w kwocie 153 419,36 zł) podczas gdy powodowie bezspornie otrzymali kwotę 246 000 zł, a inne prace (na kwotę 92 580,64 zł) nie były przez powodów wykonywane.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Pozwany (...) Ltd. z siedzibą w w C. zaskarżył wyrok w części w jakiej uwzględniono powództwo i orzeczono o części kosztów procesu (pkt I, IV i V) zarzucając mu:

1. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 k.p.c. poprzez dokonanie dowolnej i błędnej oceny materiału dowodowego, sprzecznej z zasadami wiedzy i doświadczenia życiowego, a w efekcie dowolne ustalenie, że:

- w dniu 1 lipca 2010 r. pozwany ad 4 udzielił pozwanym ad 1 i 3 pełnomocnictwa do działania w jego imieniu i na jego rzecz podczas gdy w rzeczywistości pozwani nie byli umocowani do działania w imieniu pozwanego ad 4,
- powodowie wykonywali w okresie od 1 sierpnia 2013 (?) r. do 22 sierpnia 2012 r. usługi geodezyjne zlecone im w ramach umowy nr (...) z dnia 10 sierpnia 2010 r. o kompleksową obsługę geodezyjną, podczas gdy wówczas, wskutek wygaśnięcia ww, umowy ze względu na upadłość pozwanego ad 1, powodowie świadczyli usługi wyłącznie na podstawie nowego zlecenia od pozwanego ad 3,

2. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 65 § 2 k.c., art. 96 § 1 k.c. w zw. z art. 98 k.c. oraz art. 6 k.c. poprzez uznanie, że umowa nr (...) z dnia 10 sierpnia 2010 r. o kompleksową obsługę geodezyjną, z której powodowie wywodzą roszczenia objęte pozwem, została skutecznie zawarta w imieniu pozwanego ad 4 przez pozwanym ad 1 i 3 działających w oparciu o pełnomocnictwo łączne, podczas gdy w rzeczywistości pozwanemu ad 4 nie sposób przypisać legitymacji procesowej biernej w niniejszej sprawie,

3. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 65 § 2 k.c. w zw. z § 6 ust. 9 w zw. z § 6 ust. 13 umowy nr (...) z dnia 10 sierpnia 2010 r. o kompleksową obsługę geodezyjną poprzez częściowe uwzględnienie powództwa pomimo, że powodowie nie przedstawili dokumentów uprawniających ich do otrzymania zapłaty, tj. prawidłowo wystawionych faktur VAT, z dołączonymi do nich protokołami odbioru wykonanych prac i Tabelą Rozliczeniową (...) Kontraktowych, podpisanymi przez kierownictwo kontraktu,

4. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 647 k.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie oraz art. 750 k.c. i art. 102 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego w zw. z art. 56 k.c. poprzez ich niezastosowanie i w rezultacie błędne zakwalifikowanie umowy nr (...) z dnia 10 sierpnia 2010 r. jako umowy o roboty budowlane, podczas gdy umowa ta jest umową o świadczenie usług, do której należy stosować przepisy o zleceniu (art. 750 k.c.), co skutkuje z kolei konkluzją, że z dniem 27 lipca 2012 r. umowa ta wygasła wskutek ogłoszenia upadłości pozwanego ad 1, a zatem jakiegokolwiek usługi świadczone przez powodów w sierpniu i wrześniu 2012 r. nie mogą być uznane za wykonywanie umowy nr A/ I (...) z dnia 10 sierpnia 2010 r.;

5. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 380 § 2 k.c. w zw. z art. 379 § 2 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz art. 379 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co polegało na przyjęciu, że pozwany ad 4 odpowiada za należności powodów solidarnie z pozostałymi pozwanymi, ponieważ świadczenie (pieniężne) pozwanych jako dłużników było podzielne, natomiast wzajemne świadczenie powodów jako wierzycieli było niepodzielne, podczas gdy świadczenie (niepieniężne) powodów polegało w szczególności na cyklicznym wykonywaniu pomiarów geodezyjnych i sporządzaniu operatów geodezyjnych, które to czynności ze swej istoty musiały być świadczone częściami, ponieważ z góry nie było wiadomo ile ich będzie i w konsekwencji jaki ostatecznie będzie zakres oraz wartość świadczenia powodów, co skutkowało brakiem solidarnej odpowiedzialności pozwanych ad 1 - 4 i 6 wobec powodów;

6. naruszenie prawa materialnego, tj. art. 367 § 1 k.c. w zw. z art. 369 k.c. poprzez ich niewłaściwe zastosowanie oraz art. 379 § 1 k.c. poprzez jego niezastosowanie, co polegało na przyjęciu solidarności czynnej po stronie powodów, podczas gdy solidarność czynna (wierzycielska) powodów nie wynikała ani z umowy nr (...) z dnia 10 sierpnia 2010 r., ani z przepisu ustawy.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego ad 4 kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych ewentualnie uchylenie zaskarżonego wyroku w zakresie zaskarżenia i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Poznaniu wraz z pozostawieniem temu Sądowi rozstrzygnięcia w przedmiocie kosztów procesu.

Pozwany (...) SA (ad. 2) w odpowiedzi na apelację powodów wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie solidarnie od powodów ad 1 - 3 na rzecz pozwanego ad 4 kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych

Pozwany (...) Ltd ad 4 w odpowiedzi na apelację powodów wniósł o jej oddalenie w całości oraz zasądzenie od powodów ad 1 - 3 na rzecz pozwanego ad 4 kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych.

Pozwany (...) (...) S.A. w upadłości (...) z siedzibą w W. (ad 1) w odpowiedzi na apelację pozwanych (...) LTD (ad. 3) oraz (...) Ltd (ad 4) poparł wnioski i zarzuty tych pozwanych a nadto wniósł o zasądzenie od powodów solidarnie na rzecz pozwanego ad 1 kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

Pozwany (...) SA (ad. 2) poparł wnioski i zarzuty pozwanego (...) Ltd (ad. 4). Wskazał także - odnosząc się do zarzutu braku legitymacji bierniej pozwanego ad. 4 - że nie została wykazana przez powodów podstawa umocowania pozwanych ad. 1 i ad. 3 do reprezentowania pozwanego ad. 2 przy zawieraniu umowy nr (...), co prowadzi do wniosku, iż pozwany ad. 2 nie był stroną w/w umowy, a w konsekwencji nie był zobowiązany do spełnienia świadczeń objętych powództwem.

Pozwany (...) Ltd (ad 4) poparł wnioski i zarzuty pozwanych (...) (ad. 2) i (...) LTD (ad. 3)

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja powodów okazała się niezasadna.

W szczególności nie ma podstaw do przyjęcia czy to na podstawie art. 230 k.p.c. czy innych faktów, że powodom przysługuje roszczenie za wykonywanie prac przez dwa dodatkowe zespoły geodezyjne.

Zgodnie z aneksem nr (...) z dnia 30.03.2012 § 6 ust. 6 umowy z dnia 10 sierpnia 2010 r otrzymał następujące brzmienie:

„W przypadku wystąpienia konieczności zwiększenia ilości zespołów geodezyjnych, Wykonawca zawiadomi o tym fakcie Podwykonawcę z zachowaniem dwutygodniowego wyprzedzenia. ... Podwykonawca zobowiązany jest na piśmie zawiadomienie Wykonawcy - o którym mowa w zdaniu pierwszym - zapewnić dodatkowe zespoły geodezyjne w ustalonej cenie.

W § 7 natomiast wskazano, że jeżeli w czasie realizacji przedmiotu umowy wystąpi konieczność wykonania robót dodatkowych lub zmian w stosunku do przyjętych rozwiązań w dokumentach, wykonanie ich może nastąpić za dodatkową zapłatą dla Podwykonawcy tylko wówczas, gdy Wykonawca uzyska na ich realizację zgodę Inżyniera Kontraktu i Zamawiającego, a ponadto, gdy Podwykonawca uzyska, przed przystąpieniem do wykonania, pisemną zgodę Wykonawcy na ich wykonanie.

Powodowie nie wykazali, by zawiadamiali wykonawcę o konieczności zatrudnienia tych zespołów i uzyskali na to zgodę Wykonawcy. Nie było także pisemnego zlecenia Wykonawcy. Wbrew też zarzutowi naruszenia art. 230 k.p.c. pozwany Skarb Państwa w odpowiedzi na pozew zakwestionował roszczenie w całości m. in. stwierdzając, że powodowie w ogóle nie wykazali, czy a jeżeli tak to jakie usługi świadczyli w okresie, za jaki dochodzą wynagrodzenia (k. 562).

Pozwany Syndyk (...) w piśmie z dnia 22 lipca 2015 r. wskazał, że strona powodowa nie przedstawiła dokumentów potwierdzających zakres faktycznie zleconych Powodom prac i ich wykonanie w ramach tych zleceń (k. 1124)

Pełnomocnik pozwanego ad 4 w piśmie procesowym z 30 lipca 2015 r. wskazał, że zasadność roszczenia wynikającego z konieczności wykonania określonych prac geodezyjnych winna być wykazana poprzez wpis do Książki Zleceń a podwykonawca miał obowiązek przedkładać comiesięcznie do dnia 22-ego każdego miesiąca wykaz zrealizowanych prac wraz ze Zbiornym Zestawieniem Miesięcznym. Powodowie nie złożyli tych dokumentów za okres sierpnia i września 2012 r. Książka zleceń (k. 1278-1289) nie wskazuje na konieczność dodatkowych prac ani dodatkowego zespołu.

Już z tych względów były podstawy do ustalenia braków podstaw do zapłaty faktury obejmujące wynagrodzenie tych dodatkowych zespołów.

Dodatkowo wskazać można że nie doszło także do naruszenia art. 233 k.p.c. Rzeczywiście Sąd Okręgowy ustala, że w toku realizacji umowy wystawiane przez przedstawiciela (...) sp. z o.o. protokoły wykonanych prac geodezyjnych akceptowane były przez dyrektora kontraktu J. F. (2) i G. D. (2). Jednakże takich dokumentów czy ich odpisów w aktach nie ma. Powód powołuje się na dokumenty dołączone do pozwu. Jak wyjaśniał pełnomocnik powodów na pytanie sędziego sprawozdawcy czy może wskazać, które dokumenty w okresie od 1 sierpnia do 23 września były akceptowane były przez G. D. (2) (dotyczy umowy z 23 sierpnia k. 1480, 1482) wskazał na rozprawie apelacyjnej, że dotyczy to dokumentów na k. 315 – 321 akt. Nie można nie zauważyć, że protokoły wykonanych robót mających stanowić podstawę wystawienia faktur są bez daty i podpisów.

Nie ulega wątpliwości, że 22 sierpnia 2012 r. pozwany (...) LTD zlecił wyłącznie spółce (...) wykonanie robót w części stanowiących kontynuację prac wykonywanych do tej daty przez powodowe konsorcjum w ramach umowy (...).

Zauważyć należy, że zgodnie z § 6 pkt 1 umowy stron (k. 44) wynagrodzenie w tym zakresie było oderwane od rzeczywiście w danym miesiącu wykonanych robót a stanowiło część umówionego wynagrodzenia (poza wskazanym w pkt 1) i tu powodowie dochodzili się wynagrodzenia za okres 1 sierpnia do 30 września

Bezspornym jest też, że pozwany (...) Ltd za część wykonanych prac zapłacił kwotę 153 419,35 zł zgodnie ze swoim zleceniem, Roboty te wykonała spółka (...) i za ich wykonanie otrzymała wynagrodzenie.

Tym samym robót tych nie mogli wykonać powodowie, jako konsorcjum. Nie ma podstaw do przyjmowania, że także inni powodowie czy ich konsorcjum równolegle ze spółką (...) wykonywali te same prace do 10 września 2012 r..

Ustalenie Sądu zatem, że za okres przepracowany od 1.08.2012 roku do 10.09.2012 roku stronie powodowej należne jest wynagrodzenie w kwocie 328 000 zł brutto dotyczyło wartości robót w ogóle wykonanych bez rozróżnienia czy roboty te wykonało powodowe konsorcjum czy jedynie spółka (...). Dalej Sąd Okręgowy jednak wskazuje, że strona powodowa wykonała prace na podstawie oddzielnego zlecenia od pozwanego (...) Ltd (udzielonego spółce (...)).

Nie jest to zatem kwestia zaliczania wynagrodzenia otrzymanego przez (...) na poczet należności powodów, ale stwierdzenie, że konsorcjum nie wykonując w tym czasie tj. od 22 sierpnia 2012 r. robót przewidzianych umową nie może domagać się wynagrodzenia przewidzianego tą umową. Słusznie w tej sytuacji Sąd uznał, że cała należność dochodzona przez powodów z faktury z dnia 16.11.2012 roku okazała się bezzasadna i roszczenie to podlegało oddaleniu.

Odstąpienie przez zamawiającego od umowy bądź inny sposób rozwiązania stosunku umownego skutkuje obowiązkiem zapłaty należnej wykonawcy, a ustalonej w sposób wskazany w umowie, części wynagrodzenia. W przypadku ustalenia wynagrodzenia jako niezmiennego ryczałtu, część ta powinna być określona w proporcji obejmującej stosunek wartości robót wykonanych zgodnie z umową do wartości całości wynagrodzenia ryczałtowego.

Powodom zatem – jak słusznie ustalił Sąd - należało się wynagrodzenie za okres od 1 do 22 sierpnia 2012 r. w kwocie zasądzonej (246 000zł : 31dni x 22 dni = 174 580,64 zł

Bez znaczenia jest także wskazywanie, że (...) sp. z o. o. przysługiwało również wynagrodzenie za okres od dnia 11 września do 19 września 2012 roku, skoro nie umowa z dnia 22 sierpnia 2012 r. była podstawą roszczenia powodów i nie ona leżała u podstaw rozstrzygnięcia.

Nie ma w tej sytuacji także podstaw do przyjęcia, że doszło do naruszenia prawa materialnego tj. art. 353¹ k.c. Jest oczywistym, że zawarcie przez dwa podmioty umowy o wykonanie tych samych robót i w tym samym zakresie z (tu) Wykonawcą, ale przy zapłacie wynagrodzenia obu tym podmiotom, mimo, że roboty wykonuje jeden prowadziłyby do bezpodstawnego wzbogacenia podmiotu robót nie wykonujących.

Odnosząc się do apelacji pozwanych stwierdzić trzeba, że nie znalazł podstaw zarzut pozwanego (...) Ltd dotyczący naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. poprzez uznanie, że zapłata za fakturę z dnia 23 sierpnia 2012 dokonana przez pozwanego powinna pomniejszać jego zobowiązanie tylko w części (w kwocie 153 419,36 zł) podczas gdy powodowie bezspornie otrzymali kwotę 246 000 zł, a inne prace (na kwotę 92 580,64 zł) nie były przez powodów wykonywane. Jak wynika z ustaleń Sądu spółka (...) wykonywała także na zlecenie (...) Ltd. mapę inwentaryzacyjną. Przede wszystkim jednak nie było podstaw – o czym przy apelacji powoda - do zaliczania jakichkolwiek kwot wypłaconych spółce (...) z innego tytułu niż umowa z 10 sierpnia 2010 r..

Zgodzić się natomiast trzeba z pozwanym, że zawarta przez strony umowa nie miała cech umowy o roboty budowlane. Ostatecznym efektem prowadzonych przez powodów prac miała być dokumentacja geodezyjna.

Tymczasem stosownie do treści art. 647 k.c., przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej, inwestor zaś zobowiązuje się do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w

szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia.

O uznaniu danego stosunku prawnego za umowę o roboty budowlane decydować będzie, zatem ocena jego przedmiotu jako przedsięwzięcia o znacznych rozmiarach, właściwościach fizycznych i użytkowych dających się zindywidualizować, a przede wszystkim spełnieniu wymogów zawartych w ustawie z 7 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (tj. Dz.U. nr 156, poz. 1118), polegających m.in. na występowaniu szczególnych uczestników procesu inwestycyjnego oraz obowiązku nadzoru inwestycyjnego. Umowa ramowa zawarta przez strony niewątpliwie związana była z umową o roboty budowlane ale jej związanie z prowadzoną inwestycją budowlaną zbliżone jest do wykonania projektu budowlanego. W obu przypadkach wykonanie dokumentacji (i proces prac ją poprzedzających) jest niezbędne dla jej realizacji. W orzecznictwie nie budzi jednak wątpliwości, że w przypadku umowy o wykonanie projektu mamy do czynienia z umową o dzieło.

Zauważyć też należy, że Sąd Okręgowy w Poznaniu w prawomocnym wyroku z dnia 30 września 2015 r. (...) i (...)dotyczącym tych samych stron i tego samego stosunku (robót sprzed 1 sierpnia 2012 r.) ocenił umowę łączącą strony jako umowę o dzieło (k. 1219-1224)

Taką sytuację procesową należy oceniać na płaszczyźnie skutków materialnej prawomocności orzeczeń, które określa art. 365 k.p.c. Unormowanie zawarte w tym przepisie ma gwarantować poszanowanie prawomocnego orzeczenia sądu, regulującego stosunek prawny będący przedmiotem rozstrzygnięcia. Podkreślenia wymaga stwierdzenie, że prawomocny wyrok swą mocą powoduje, że nie jest możliwe dokonanie odmiennej oceny i odmiennego osądzenia tego samego stosunku prawnego, w tych samych okolicznościach faktycznych i prawnych, między tymi samymi stronami. W sprawie o dalszą - ponad prawomocnie uwzględnioną - część świadczenia z tego samego stosunku prawnego sąd nie może w niezmienionych okolicznościach odmiennie orzec o zasadzie odpowiedzialności pozwanego. Pogląd ten należy uznać za utrwalony w judykaturze (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 29 marca 1994 r., III CZP 29/94, Biuletyn Sądu Najwyższego 1994, nr 3, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 roku w sprawie IV CSK 89/05, OSNC 2007/1/15).

Zauważyć też należy, że w § 6 umowy strony zawarły postanowienie: „Za wykonanie prac (w tym wszelkich dzieł i świadczenie usług) składających się na przedmiot Umowy Wykonawca zapłaci Podwykonawcy wynagrodzenie ryczałtowe (w rozumieniu art. 623 § 1 Kodeksu cywilnego)... Z kontekstu wnioskować należy, że stronom umowy chodziło o art. 632 § 1 k.c. mający zastosowanie w przypadku umowy o dzieło.

Ostatecznie jednak dla rozstrzygnięcia sprawy na jej obecnym etapie kwestia ta nie jest istotna.

Przepis art. 102 ust. 1 pr. upadłościowego stanowi, że zawarte przez upadłego umowy zlecenia lub komisu, w których upadły był dającym zlecenie lub komitentem, a także umowy o zarządzanie papierami wartościowymi upadłego wygasają z dniem ogłoszenia upadłości. Wierzytelność z tytułu poniesionej wskutek tego straty może być dochodzona w postępowaniu upadłościowym.

W doktrynie wskazuje się, że z chwilą ogłoszenia upadłości dłużnik traci zarząd swoim majątkiem, a zatem nie ma uzasadnienia, aby trwały umocowania dla osób trzecich do działania w jego imieniu.

Zgodnie z art. 734 § 1. przez umowę zlecenia przyjmujący zlecenie zobowiązuje się do dokonania określonej czynności prawnej dla dającego zlecenie a przepis § 2 stanowi, że w braku odmiennej umowy zlecenie obejmuje umocowanie do wykonania czynności w imieniu dającego zlecenie. Przepis ten nie uchybia przepisom o formie pełnomocnictwa.

W przypadku m.in. umów o świadczenie usług do których tylko odpowiednio stosuje się przepisy o zleceniu sytuacja taka nie występuje. Świadczący usług takie, jak w przedmiotowej umowie nie działa w imieniu zleceniodawcy a wręcz przeciwnie działa jedynie na jego rzecz.

W konsekwencji nieuzasadnione są także zarzuty, że w okresie od 1 sierpnia 2012 r. do 22 sierpnia 2012 r. powodowie świadczyli usługi wyłącznie na podstawie nowego zlecenia od pozwanego ad 3. Nowe zlecenie zresztą, jak wskazano wyżej pochodziło z 23 sierpnia 2012 r i dotyczyło jedynie powodowej spółki (...).

Nie znajduje podstaw podnoszony przez pozwanych zarzut dotyczący kwestii podzielności świadczenia powodów i braku solidarności po stronie zobowiązanych pozwanych.

Ustawową definicję świadczenia podzielnego zawiera art. 379 § 2 k.c.. Z definicji tej wynika, że podzielność świadczenia zachodzi wówczas, gdy przy jego spełnianiu częściami, występują kumulatywnie dwie przesłanki. Po pierwsze, zachowany musi być bez istotnej zmiany przedmiot świadczenia, co oznacza, że poszczególne części muszą mieć wszystkie istotne właściwości całego świadczenia. Po drugie, wartość świadczenia nie może ulec istotnej zmianie.

Zgodnie z art. 379 § 2 k.c. świadczenie bowiem jest podzielne, jeżeli może być spełnione częściowo bez istotnej zmiany przedmiotu lub wartości. Zatem podział na świadczenia podzielne i niepodzielne następuje według kryterium właściwości przedmiotu świadczenia. Przy zastosowaniu kryterium właściwości przedmiotu świadczenia ocena możliwości częściowego spełnienia świadczenia bez istotnej zmiany przedmiotu świadczenia powinna uwzględniać właściwości fizyczne przedmiotu świadczenia, natomiast przy ocenie możliwości częściowego spełnienia świadczenia bez istotnej zmiany wartości świadczenia należy uwzględniać wynikający z treści zobowiązania cel świadczenia i interes wierzyciela. Świadczenie wykonawcy wynikające z umowy o roboty budowlane jest niewątpliwie świadczeniem oznaczonym co do tożsamości, jest bowiem wykonywane na konkretne zamówienie, na podstawie przedstawionego przez inwestora projektu i w celu zaspokojenia oznaczonych potrzeb. Nie ma dostatecznych podstaw do przyjęcia, że częściowe spełnienie świadczenia, którego przedmiot jest oznaczony co do tożsamości, może odbyć się bez istotnej zmiany przedmiotu świadczenia lub wartości świadczenia. Taki oznaczony co do tożsamości przedmiot, z uwagi na jego właściwości fizyczne może być podzielony na części, jednakże ich wydzielenie spowoduje istotną zmianę zarówno przedmiotu świadczenia jak i wartości świadczenia. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2013 r. V CSK 260/12, OSNC - Zb. dodatkowy 2014 nr C, poz. 49, str. 69). Nie ma tu znaczenia czy przedmiotem tym jest efekt robot budowlanych czy dzieło.

(wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2002 r. IV CKN 821/00, Legalis nr 65083).

Te poglądy Sąd Apelacyjny w Poznaniu podziela.

Fakt, że przedmiot umowy – być może, bo nie było to przedmiotem ustaleń – został wykonany przez powodów tylko w części nie ma wpływu na charakter wykonywanego przez nich dzieła.

Powodowie upatrywali podstaw solidarności pozwanych w art. 9 ust. 2 pkt 2 c oraz art. 10 umowy Konsorcjum (k 1097) Wewnętrzne uregulowanie sposobu ponoszenia kosztów w takiej umowie jest w zasadzie dla osób trzecich bez znaczenia. Odpowiedzialność konsorcjantów wobec powodów kształtuje treść umowy zawartej z nimi.

W tej umowie (§ 2 pkt 6) strony ustaliły, że zobowiązania przyjęte w niej przez powodów są solidarne.

Zauważyć jednak należy, że w umowie Konsorcjum łączącym stające po stronie pozwanej podmioty zawarto następujące postanowienia:

Przedmiotem niniejszej umowy jest zobowiązanie się Uczestników Konsorcjum do opracowania i złożenia wspólnej oferty na realizację Zamówienia oraz do wspólnego wykonania i realizacji Zamówienia, w przypadku, gdy wybrana zostanie wspólna oferta złożona przez Uczestników Konsorcjum. (art. 3)

Uczestnicy Konsorcjum ponoszą solidarną odpowiedzialność za realizację Zamówienia. Prawa i obowiązki Uczestników Konsorcjum w stosunku do Zamawiającego zostaną zdefiniowane w Kontrakcie (art. 10)

Sformułowanie zdania pierwszego jasno dotyczy odpowiedzialności za realizację zamówienia a więc także w stosunku do podmiotów trzecich. Tylko zdanie drugie wyłączając tę solidarną odpowiedzialność dotyczy zamawiającego.

Z wskazanego już wyżej postanowienia § 6 umowy łączącej strony wynika, że wynagrodzenie zapłaci wykonawca rozumiany jako konsorcjum wykonawcze.

Treść tych dokumentów została prawidłowo zinterpretowana przez Sąd Okręgowy i szczegółowo opisana w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia. Wobec powodów konsorcjum to występowało jako wykonawca i to właśnie ono zobowiązało się do szeregu czynności, w tym do zapłaty umówionego wynagrodzenia. Wyraźne brzmienie umowy nie pozwala na inną interpretację jej postanowień w zakresie odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia. Konsorcjum jako całość odpowiada wobec podwykonawcy - powodów.

Skoro konsorcjum wykonawcze, jako strona umowy składało się z kilku podmiotów gospodarczych - osób prawnych to ich odpowiedzialność względem drugiej strony jest solidarna i wynika to wprost z treści umowy. Gdyby zamiarem konsorcjantów było inne uregulowanie zasad odpowiedzialności względem podwykonawcy za zapłatę wynagrodzenia, to winno to znaleźć odzwierciedlenie w treści umowy podwykonawczej. Podzielając to stanowisko dodać trzeba, że profesjonalne osoby prawne - podmioty gospodarcze decydując się na zawarcie umowy konsorcjum a następnie umów podwykonawczych powinny zadbać o sformułowanie wzajemnych zasad odpowiedzialności w sposób precyzyjny i jednoznaczny. Zwłaszcza gdy ma się to różnić od ogólnie przyjętych reguł odpowiedzialności kontraktowej.

Zasadny natomiast jest zarzut pozwanego (...) Ltd. z siedzibą w w C. błędnego ustalenia, że w dniu 1.07.2010 roku udzielił on pełnomocnictwa (...) Ltd oraz (...) SA w W. do zawierania umów z podwykonawcami w ramach realizacji przedmiotowego zadania inwestycyjnego.

Udzielenie w dniu 1 lipca 2010 r. pełnomocnictwa spółkom (...) LTD do zawarcia umowy z dnia 10 sierpnia 2010 r. wynika z treści oświadczeń tych ostatnich spółek przy zawarciu z Konsorcjum powodów tej umowy. (k.40). Na istnienie takiego pełnomocnictwa wskazuje także Sąd Rejonowy w uzasadnieniu swojego wyroku w spraw (...)Brak jednak w tych aktach tego pełnomocnictwa. Nie kwestionując generalnie istnienia takiego pełnomocnictwa stwierdzić trzeba, że udzielenie spółkom zawierającym umowę pełnomocnictwa przez pozwanego (...) Ltd. nie zostało mimo przez stronę powodową wykazane. Niewątpliwie pozwany ten już w odpowiedzi na pozew podnosił ten argument (k. 971) uzasadniając wniosek o odrzucenie pozwu a następnie zarzut brak legitymacji biernej.

Zauważyć tu należy, że umowy nie zawarł Lider konsorcjum (...) SA (umocowany do zawierania ich w imieniu pozostałych członków konsorcjum wykonawczego zgodnie z art. 9 pkt 2) a na podstawie pełnomocnictwa z 1 lipca 2010 r. (...) LTD.

Brak udzielenia pełnomocnictwa spółkom (...) LTD przez te tego pozwanego oznacza, że nie służy mu legitymacja bierna w niniejszym postępowaniu a konsekwencji powództwo wobec niego winno zostać oddalone.

Zauważyć też należy, że zawierający umowę (...) LTD zobowiązany przez Sąd do ustosunkowania się do zarzutów innych odpowiedzi na pozew w piśmie z dnia 30 lipca 2015 r ustosunkowując się do zarzutów (...) Ltd. nie ustosunkował się do zarzutu braku pełnomocnictwa.

Powodowie nie dysponując (podobnie jak pozwani) pełnomocnictwem z 1 lipca 2010 r. powołują się na subklauzulę 4.4 Szczególnych Warunków Kontraktu (Umowy z podwykonawcami, które zawierać będzie Wykonawca działający jako Konsorcjum zawierane będą w imieniu i na rzecz pozostałych wszystkich członków Konsorcjum – k. 596) ale Warunki te z mocy § 16 umowy stron obowiązywały tylko strony tej umowy, a ten pozwany fakt ten skutecznie kwestionuje.

Pozwany (...) SA argument braku legitymacji biernej wynikający z braku udzielenia pełnomocnictwa podniósł dopiero w odpowiedzi na apelację (...) Ltd z dnia 7 czerwca 2017 roku. Wbrew twierdzeniom pełnomocnika na rozprawie apelacyjnej, z odpowiedzi na pozew (k. 483-486) nie wynika, by zarzucił brak udzielenia pełnomocnictwa. Podnosił jedynie, że nie istniał między stronami stosunek prawny stanowiący podstawę wydania nakazu zapłaty ponieważ powodowie nie mają uprawnienia do żądania solidarnej zapłaty.

Podniesienie dopiero w postępowaniu apelacyjnym faktu, że także ten pozwany nie udzielał pełnomocnictwa spółkom (...) LTD pełnomocnictwa do zawarcia umowy z dnia 10 sierpnia 2010 r należało jako spóźnione pominąć na podstawie art. 381 k.p.c.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 wyroku oddalając powództwo i zasądzając na rzecz tego pozwanego koszty procesu poniesione przed Sądem I instancji na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z z § 6 pkt 7 oraz § 13 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (j.t. Dz. U. z 2013 poz. 461).

W pozostałej części apelacje podlegały oddaleniu na podstawie art. 385 k.p.c.

O kosztach postępowania apelacyjnego w przypadku pozwanego (...) Ltd. orzeczono zgodnie z treścią przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z z § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. poz. 1800 ze zm.).

Na koszty te składają się opłata od apelacji w wysokości 8 730 zł oraz kwota 4050 zł tytułem zastępstwa procesowego.

O kosztach poniesionych przez powodów i pozostałych pozwanych Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c.

Jan Futro Ryszard Marchwicki Mariola Głowacka